

Editorial

Představujeme dubnové číslo 2021

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

představujeme Vám anglické číslo devátého ročníku časopisu Sociální pedagogika. V uplynulém roce došlo v souvislosti s rozšířením nemoci covid-19 k výrazným společenským změnám nejenom v oblasti každodenní reality jednotlivců a skupin, ale bylo také zásadním způsobem ovlivněno uvažování a náhled na jednotlivé oblasti edukační reality. V současné době je více než zřejmé, že tento ne/předvídatelný fenomén není otázkou jednoho roku, ale přináší řadu výzev, na které bude třeba nejenom v rámci sociální pedagogiky reagovat tak, abychom drželi krok s tlakem současných a budoucích změn. Paralelně a mnohdy ve stínu tohoto fenoménu se stále rozvíjí, proměňují, akcelerují a řeší i další témata, jež jsou v oblasti sociální pedagogiky neméně důležitá a která není možno pod tíhou současné situace opomenout.

Ačkoli toto číslo představuje obsahově i formou rozmanité příspěvky, v jejich jádru lze nalézt společné roviny, jako je například reakce na společenskou sociální situaci, vybrané dimenze sociální pedagogiky v rámci vzdělávacích institucí, rozvoj a změny oboru sociální pedagogika v teoretickém, praktickém českém i zahraničním kontextu.

Úvodní **studie** s názvem **Causes, consequences and control of student protests** (Příčiny, následky a kontrola studentských protestů) autora Adams Ogirima Onivehu reflektuje současnou společenskou situaci v Nigérii. Studie prostřednictvím analýzy dat získaných dotazníky odhaluje názor studentů na příčiny, důsledky a kontrolu protestů Speciální jednotky proti loupežím (Special Anti-Robbery Squad; EndSARS) v Nigérii. Vzhledem k tomu, že společnost hodnotí okamžité a budoucí důsledky protestů EndSARS, rozšiřuje tato studie poznání skrytého pozadí protestů z pohledu studentů univerzity, kteří tvoří velký počet demonstrantů EndSARS. Zároveň přináší návrhy a doporučení směřující k tomu, aby se usnadnilo účinné řízení a kontrola budoucích protestů. Vzhledem k tomu, že se jedná o celospolečenský fenomén, lze tento příspěvek vnímat v kontextu daného prostředí za ojedinělý a inovativní.

Autor Paul G. Nixon přináší v rámci své studie s názvem **Erasmus staff exchanges: A critical exploration of intentions and effects** (Výměna zaměstnanců v rámci programu Erasmus: Kritický průzkum záměrů a efektivity) specifický pohled na učitelské/vzdělávací výměny v programu ERASMUS+ (ERASMUS+ Teaching/Training Exchanges) v kontextu přínosu pro jednotlivce, instituci a studijní programy v rámci Haagské univerzity aplikovaných věd (The Hague University of Applied Sciences; THUAS). Autor poukazuje na skutečnost, že celý proces učitelských/vzdělávacích výměn může významně přispět k rozvoji profesních zkušeností, nicméně může být také přínosem pro dané instituce. Studie se snaží objasnit, zda skutečně došlo ke splnění očekávání, a dále zkoumá procesy a postupy zavedené ke sledování těchto výměn, zaměřené na kontrolu a sledování před uskutečněním vlastní výměny a na výsledky a hodnocení po její realizaci.

Následující studie s názvem **Creating a positive elementary school climate based on cooperation between the form teacher, headmaster and social pedagogue** (Spolupráce třídního učitele, ředitele a sociálního pedagoga při vytváření pozitivního klimatu v základní škole) autorky Lucie Blašíkové se zaměřuje na identifikaci a deskripci specifík a dimenzí pozitivního klimatu školy z pohledu jednotlivých jejích aktérů – ředitele, třídních učitelů a sociálního pedagoga. Studie prezentuje nová zjištění prostřednictvím vzniklých modelů, které popisují a akcentují potřebu spolupráce všech subjektů. Prezentovaná studie je v českém sociálněpedagogickém kontextu svým zaměřením spíše ojedinělá, o to více přínosná se jeví její zjištění. Závěrečná studie Lucie Nečasové s názvem **The resilience of high school students, analysis of compensatory measures, and preferred strategies for coping with**

adverse situations (Resilience žáků středních škol, analýza vyrovnávacích opatření a preferované strategie zvládání nepříznivých situací) předkládá výsledky měření resilience žáků středních škol. Autorka přináší výsledky zaměřené na zjištění míry resilience a preferované volby zvládacích strategií. Na základě statistické analýzy identifikuje faktory, které mají pozitivní i negativní vliv na míru resilience žáků a zároveň prezentuje nejpreferovanější strategie zvládání problémů a strategie, kterým se studenti spíše vyhýbají. Autorka prezentuje výsledky vztahující se ke zjištěné souvislosti mezi výběrem strategií zvládání a stupněm odolnosti žáků středních škol.

Jsme velice potěšeni, že v tomto čísle můžeme představit tři příspěvky v rubrice **diskuse**. Autoři Paul G. Nixon a Robin Metiary otevírají diskuzi neobvyklým příspěvkem s názvem **Teaching protest and pressure as participation** (Výuka protestu a vyvíjení tlaku jako forma účasti), jenž přináší aktuální zajímavé a svým způsobem provokativní myšlenky, v jejichž jádru je snaha, aby problematika protestu a vyvíjení tlaku formou účasti byla klíčovým prvkem vzdělávání. V následujícím příspěvku s názvem **Ulrikes are here with us: A few notes on the text Teaching protest and pressure as participation** (Ulriky jsou zde s námi: několik poznámek k textu Výuka protestu a vyvíjení tlaku jako forma účasti) Radim Šíp prezentuje svoji reakci na předcházející příspěvek. Věříme, že právě dialog je cestou k vzájemnému obohacení, případně iniciuje další tolik potřebné otázky k nalezení hledaných odpovědí a meritu problému. Třetí příspěvek v rubrice diskuze autorů Lucie Blašíkové, Heleny Grecmanové a Miroslava Dopity s názvem **Social pedagogues and social workers in primary school** (Sociální pedagogové a sociální pracovníci na základní škole) pojednává o tématu, jež je v českém prostředí pro sociální pedagogiku velmi aktuální a významné. Analýza činností, specifik, hranic, práv a povinností sociálního pedagoga a sociálního pracovníka ve vzdělávacích institucích se v současné době, kdy stále není v českém edukačním prostředí v rámci zákona zakotvena profese sociálního pedagoga, jeví jako více než potřebné.

V rámci tohoto čísla přijali pozvání k **rozhovoru** Lotte Junker Harbo (docentka na vysoké škole VIA University College, Dánsko) a Svend Bak (školený sociální pedagog, předseda Dánské společnosti pro sociální pedagogiku). Tento rozhovor poskytuje řadu zajímavých informací o dánské sociální pedagogice, jejím teoretickém ukotvení, vývoji a současném postavení a uplatnění. V rozhovoru se autoři také dotýkají otázky již zmiňovaného vztahu sociální pedagogiky a sociální práce. Neméně zajímavé se jeví reflexe současné celospolečenské situace v kontextu nemoci covid-19 v praxi sociální pedagogiky v Dánsku.

Následující rubrika **sociální pedagogika jako studijní obor** volně navazuje na v předchozím čísle představené první tři pracoviště českých vysokých škol, která realizují studijní obor sociální pedagogika. V tomto čísle je konkrétně pozornost zaměřena na sociální pedagogiku jako studijní obor na pracovišti Bohuslava Krause (Ústav sociálních studií na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové) a Mileny Öbrink Hobzové (Katedra křesťanské výchovy na Cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci).

Následující příspěvek rubriky **trendy a proměny sociální pedagogiky** pojednává o koncepci oboru sociální pedagogika. Tento příspěvek autorek Lenky Gulové a Martiny Kurowski otevírá diskusi o promarněné příležitosti možné proměny oboru sociální pedagogiky v prostředí Katedry sociální pedagogiky Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

Představované číslo uzavírá významná **informace** autora Gabriela Eichstellera, který je jedním ze zakladatelů organizace ThemPra – sociální pedagogika (ThemPra Social Pedagogy) věnující se rozvoji sociální pedagogiky ve Velké Británii a autorky Kary O’Neil, spolupředsedkyně Sdružení sociální pedagogiky (Social Pedagogy Association, SPA). Autoři informují o krocích a trendech vedoucích ke vzniku Globální aliance pro sociální pedagogiku a sociální vzdělávání (Global Alliance for Social Pedagogy and Social Education). Světová aliance, která by sdružovala sociální pedagogy z různých koutů světa, je vnímána jako další a významná možnost rozvoje a internacionalizace sociální pedagogiky.

Na závěr si dovoluujeme poděkovat všem členům redakční rady, autorům a především recenzentům za spolupráci na přípravě tohoto čísla. Věříme, že tato doba přináší pro jednotlivce, skupiny, společnost, ale i obor sociální pedagogika řadu výzev. Budeme-li však jednotlivé změny sledovat, reflektovat a reagovat na ně (v osobní, společenské i oborové rovině), udržíme s nimi krok a možná získáme i něco cennějšího, a tím je pokrok.

Redakce